
Notes sobre l'organització i el paper polític de la noblesa catalana entre les crisis de 1766 i 1773

Sebastià Solé i Cot
Joan Pons i Alzina

Barcelona Quaderns d'Història, 7 (2002)

Aquesta comunicació és una reflexió sobre l'organització i el paper polític de l'alta noblesa resident a Barcelona sota el règim de Nova Planta durant el període que abraça aquest Congrés, amb especial atenció a la primera meitat del regnat de Carles III de Borbó –1759-1775 aproximadament–, al paper dels nobles comissionats per l'Ajuntament de Barcelona a la Cort, i a la creació d'una plaça de diputat a la Sala de Millones. Aportem i analitzem uns fets i uns documents poc coneguts sobre la qüestió relatius als anys que van de la crisi de 1766 (motí d'S-quillace, que va provocar la defenestració de determinats polítics i la consolidació i hegemonia d'altres) a la de 1773-75 (avalots de les quintes, que van ser causa d'un canvi d'actitud de la Cort envers Catalunya i envers determinats estaments catalans, i de modificacions respecte a les institucions i ministres del rei al Principat).

Direm d'entrada que fins al 1834, o 1836, es mantingué la monarquia absoluta i les seves institucions: a Catalunya, el règim de Nova Planta. Però una tradició historiogràfica derivada d'una certa prioritat donada als fets econòmics i socials, del trasbals –gairebé trencament– que va suposar la Guerra del Francès per a la Monarquia Hispànica, del caràcter agònic de la restauració de l'absolutisme entre 1814 i 1834, dels espectaculars i relativament importants parèntesis liberals de 1808-1814 i 1821-1823, i de la *vis attractiva* de la Revolució Francesa i de la historiografia europea occidental, expliquen i fan que creguem encertat el període cronològic marcat pel títol d'aquest congrés. A més, el període coincideix exactament amb el de la tesi doctoral d'un dels autors d'aquesta comunicació so-

* Aquest treball ha estat concebut i redactat per Sebastià Solé, que també ha efectuat les cerques preliminars i algunes transcripcions a l'Arxiu de la Corona d'Aragó i a l'Històric de la Ciutat de Barcelona. Joan Pons ha fet una prospecció sistemàtica, amb transcripció de documents, a l'AHCB, 1D, Ajuntament borbònic, sèries I, *Acuerdos*, II, *Político: Real y Decretos*, i III, *Político: Representaciones*, per als anys 1760-1773, i ha efectuat valuoses aportacions a la redacció.

bre el govern de Catalunya pel Reial Acord.¹ Acabar l'estudi el 1808 és molt més còmode: després, canvien moltíssimes coses, es trenca la continuïtat en moltes persones i institucions, tot es complica per a l'historiador.

Supressió dels braços sota el règim de Nova Planta

La victòria borbònica als fronts peninsulars de la Guerra de Successió va representar la fi del pactisme a Catalunya –prescindirem ací de si era o no era o fins a quin punt era ‘autogovern’– i la implantació radical de l'absolutisme més radical. La Diputació del General va quedar dissolta, i s'ha discutit si la Cort General també, o bé és que només va deixar de ser convocada.² El General de Catalunya era format pels tres braços. El braç reial –les ciutats i viles reials que en formaven part–, potser l'estament més dinàmic del país, és el que va patir les conseqüències de l'absolutisme en major grau: va perdre el control i gairebé la participació en el govern dels comuns –si més no en els més importants–, va perdre l'organització autònoma que tenia com a braç, encara que es mantinguessin els col·legis, gremis i confraries –força decadents per l'emergència de nous i pujants sectors econòmics, especialment al darrer terç del segle–, i encara que mantinguessin, de fet i més o menys obertament segons les conjuntures i les necessitats polítiques, les juntes i diputacions de col·legis i gremis com a auxiliars de les autoritats reials de la província.³

L'Església es va poder defensar més bé: va conservar la seva organització –no com a braç, és clar–, les seves institucions, els concilis provincials de la Tarraconesa i els sínodes, va mantenir la seva vinculació amb el país, amb alguns dels seus problemes i dels seus anhels, encara que més mediatitzada i controlada pel rei que no pas abans.⁴

Fins ací ho sabem prou bé en les línies generals, tot i que ens falta encara força per conèixer.

1. S. SOLÉ, *La Governació General del Principat de Catalunya sota el règim de Nova Planta (1716-1808). Una aportació a l'estudi del procediment governatiu a les acaballes de l'Antic Règim*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 1981, [tesi doctoral mecanografiada]; la mateixa Universitat en publicà un ampli resum l'any 1982.
2. S. SOLÉ, «La Cort General a Catalunya. Síntesi de la Institució. Projectió posterior a la seva extinció», dins Josep SERRANO DAURA (cur.), *El territori i les seves institucions històriques. Actes de les jornades d'estudi...Ascó, 28, 29 i 30 de novembre de 1997 Actes...*, Barcelona, Fundació Noguera, 1999, vol. I, pàg. 151-152.
3. Vegeu un resum precís del concepte i les actuacions d'aquestes juntes i diputacions a Pere MOLAS, *Los Gremios barceloneses del siglo XVIII*, Madrid, Confederación Española de Cajas de Ahorros, 1970, pàg. 87-97. Sobre la participació dels gremis en la vida municipal sota el règim de Nova Planta, permesa per les autoritats borbòniques des del 1740, J. M. TORRAS I RIBÉ, *Els municipis catalans de l'Antic Règim (1453-1808). Procediments electorals, òrgans de poder i grups dominants*, Barcelona, Curial, 1985, pàg. 317-330, 342 i 354-355; i, del mateix J. M. TORRAS I RIBÉ, «Protesta popular i associacionisme gremial com a precedents de la reforma municipal de Carles III a Catalunya», *Pedralbes*, 8-II (1988), pàg. 13-26.
4. SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 154-155; a la bibliografia que hi referim hi hem d'afegir R. CORTS, J. GALTÉS i A. MANENT, *Diccionari d'Història Eclesiàstica de Catalunya*, Barcelona, Claret i Generalitat de Catalunya, 1998-2001, 3 vol.

Queda la noblesa, el braç militar, organitzat corporativament des del segle XIV si més no.⁵ Què passà amb el braç militar a partir del 1714?⁶ Afectà el braç militar –i l'eclesiàstic– la dissolució dels comuns disposada pel paràgraf 51 (§37 en la *Novísima Recopilación*) del Decret de Nova Planta? Aquest decret entenia per *comunes* només les corporacions burgeses o plebees, com a Anglaterra per exemple, o en el sentit ampli de qualsevol corporació, que sembla el més usual a Castella i a la mateixa Catalunya? Dou, en un capítol relatiu a les persones jurídiques (expressió aquesta poc o gens coneguda a l'època, i que per això no fa servir), constituïdes “*por muchos individuos formando un cuerpo*”, en posa com a exemples “*las cortes, que representan los reynos y provincias, los ayuntamientos, que representan las ciudades, y otros de esta especie que en España llamamos cabildos, concejos, comunes, comunidades o cuerpos políticos*”.⁷ Com veurem, és aquest concepte més ampli el que es va aplicar. D'altra banda, recordarem l'existència d'una Junta dels Tres Comuns a les acaballes del règim de llibertats, formada per representants de la Ciutat de Barcelona, de la Deputació del General i del Braç militar.⁸

Ara, amb els fets i documents que analitzarem en aquesta comunicació, no dubtem a afirmar que sí, que el Braç militar va quedar dissolt igual que els altres braços, i que, legalment, no es va reconstituir fins el 1875, durant el règim de la Restauració.⁹ Però la noblesa –especialment l'alta noblesa– no va ser objecte d'una repressió tan enèrgica i profunda com el braç reial, sinó al contrari. Ja fos perquè va ser el braç menys implicat en el bàndol austriacista, sobretot des de l'abandonament de Catalunya per Carles d'Àustria; ja fos perquè la més alta noblesa catalana, una part qualitativament important de la qual no residia al Principat, estigué en el bàndol borbònic; ja fos per respecte a un estament tan ‘respectable’; el cas és que l'alta noblesa catalana i barcelonina fou objecte d'una notable tolerància i fins i tot predilecció per part de les autoritats borbòniques. Els seus drets econòmics, jurisdiccionals i polítics (govern dels seus estats) foren

5. SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 126, 150 i 155, n. 150.
6. A Mallorca sí que es conserva la Confraria de Sant Jordi de la noblesa, si més no fins al 1778 (P. DE MONTANER, «L'antiga Confraria de Sant Jordi de Mallorca», dins *Llibre de cavalleria de les Illes Balears*, Palma de Mallorca, El Mundo, 2000, pàg. 41-56; «Los cofrades de Sant Jordi», dins *Una conspiración filipista: Mallorca, 1711*, Palma de Mallorca, Guillermo Canals, 1990, pàg. 70-72.
7. R. L. DE DOU, *Instituciones del Derecho Público General de España con noticia del particular de Cataluña y de las principales reglas de gobierno de cualquier estado*, Madrid, 1800-1803, vol. I, pàg. 214-215.
8. N. SALES, «Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolició», *Pedralbes*, 13-I (1993), pàg. 278-279.
9. Segons Lluç, el 6-XI-1766, el Consell de Castella, presidit per Aranda, va denegar una certa organització corporativa o representació política (l'autor no és prou explícit) a la noblesa catalana, així com també li va denegar la constitució d'una Confraria de la Concepció de Nostre Senyora. Vegeu E. LLUÇ, *La Catalunya vençuda del segle XVIII. Foscors i clarors de la Il·lustració*, Barcelona, Edicions 62, 1996, pàg. 134, citant AGS (Archivo General de Simancas), *Gracia y Justicia*, llig. 860.24; entre 1775 i 1775 tenim ferms indicis que no va prosperar la seva pretensió de constituir un *Cuerpo*, és a dir, una associació plenament reconeguda i legal (Ramon GRAU, *Antoni de Capmany i la renovació de l'historicisme polític català*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1994, pàg. 34-35, citant AGS, *Guerra Moderna*, llig. 1465. Vegeu també SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 155, n. 150).

escrupolosament mantinguts i gairebé podríem dir que s'incrementaren davant el despullament polític de ciutadans i pagesos pel nou règim. L'Ajuntament de Barcelona estigué plenament a les seves mans durant tot el segle, fou un instrument polític de la noblesa a través del qual manifestaren i imposaren els seus punts de vista, col·locaren els seus parents i amics,¹⁰ es relacionaren amb el poder superior; fou el nivell polític més alt de què disposaren els catalans –alguns catalans– com a tals, i encara constantment mediatitzats i vigilats pels poderosos capità general, governador militar i polític i Reial Audiència. Quin efecte devia fer a l'alta noblesa de Barcelona que regia l'Ajuntament, el fet que fos presidida per un trist alcalde major? Curiosament, aquest control, desigual des del punt de vista preeminencial i social, havia estat proposat per la vila de Perpinyà a la Cort General de 1585 per tenir controlada la noblesa rossellonesa.¹¹

La noblesa mantingué també una notable vida corporativa a través d'esdeveniments socials –festes religioses i profanes, balls, teatres, cases de diversió,¹² estiuueigs, etc., tan ben explicats pel baró de Maldà–, i les més altes autoritats borbòniques del Principat es complagueren assistint-hi, fent-s'hi –la complaença fou recíproca–, i les seves opinions foren molt escoltades. Recordem, per exemple, com el comte de Montemar, corregidor de Barcelona de 1718 a 1726 i comandant general de Catalunya de 1722 a 1725 –és a dir, la màxima autoritat reial a Catalunya–, era casat amb la filla d'un ciutadà honrat de Barcelona;¹³ però aquest cas no sembla gens habitual en els més alts nivells dels oficials reials a la província. Podem preguntar-nos què se'n va fer, després de 1714, de la convergència sociopolítica entre l'alta noblesa i l'alta burgesia barcelonines que assenyala Núria Sales per als darrers anys del règim pactista.¹⁴

10. S'ha observat l'endogàmia dins l'oligarquia aristocràtica barcelonina, especialment en la que governava l'Ajuntament. Vegeu, per exemple, P. MOLAS, «Catalans als Consells de la Monarquia (segles XVII-XVIII). Documentació notarial», *Estudis històrics i documents dels arxius de protocols*, XIII (1995), pàg. 245-247.
11. Cap. XI del *Memorial e Instruccions* de la vila de Perpinyà als seus síndics a la Cort de Montsó de 1585, de 3 de juliol, de pròxima publicació en un dels volums de documentació relativa a la Cort esmentada; ens ha estat facilitat amablement per Eva Serra. Vegeu E. SERRA, «Perpinyà, una vila a Corts catalanes (Montsó, 1585)», *Afers*, 28 (1997) pàg. 573 i seg.
12. Per exemple, Ca la Lleona, clausurada després de la conquesta segons les *Narraciones históricas* de F. CASTELLVÍ (citat per J. ALBAREDA, «Represión y disidencia en la Cataluña borbónica (1714-1725)», dins A. MESTRE i E. JIMÉNEZ (coord.), *Disidencias y exilios en la España moderna*, Alacant, Universidad de Alicante i Asociación Española de Historia Moderna, 1997, pàg. 547). Vegeu també M. A. PÉREZ SAMPER, «La formación de la nueva Real Audiencia», dins P. MOLAS *et al.*, *Historia social de la administración española*, Barcelona, CSIC, 1980, pàg. 199, n. 47. Creiem recordar haver vist en els registres de *Villetes i Consultas* de l'Audiència a l'ACA (Arxiu de la Corona d'Aragó) dels primers anys un cert enfrontament entre l'Audiència, que la volia mantenir clausurada, i el capità general, que la volia deixar obrir. L'any 1740 encara es posaven obstacles per mantenir oberta Ca la Lleona (Reial provisió del Consell de 22-IX-1740, ACA, Reial Audiència (RA), *Cartas acordadas*, reg. 19, f. 225v-225r). En general, podem dir que els capitans generals sintonitzaren més –o dessintonitzaren menys– amb la noblesa, especialment, i amb la població en general que no pas els ensuperbits ministres de l'Audiència.
13. J. M. GAY ESCODA, *El corregidor a Catalunya*, Madrid, Marcial Pons i Seminario de Historia del Derecho de Barcelona, 1997, pàg. 557-558.
14. SALES, «Instituciones políticas...»; SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 148-151.

Actitud política de la noblesa catalana

Tot i que això fa pensar en l'atracció de l'alta noblesa catalana –principalment la barcelonina– pel rei, no veiem que hi hagués una desconexió d'aquest estament amb el país. Les seves actuacions conegudes, així com la documentació de l'Ajuntament de Barcelona, manifesten, en alguns aspectes importants, una notable coincidència de punts de vista entre les diferents classes socials catalanes, com podia ser l'opinió sobre les autoritats borbòniques –forasteres totes en determinats nivells i sectors–, l'opinió sobre els forasters i els naturals –i la mateixa consciència i distinció entre uns i altres–, l'opinió sobre el règim de Nova Planta i el règim anterior a 1714, l'opinió sobre l'estructura econòmica i social més convenient al país, l'opinió sobre o amb motiu de fets esdevinguts, etc.

Els exemples que podríem citar són inacabables. El *Calaix de sastre* del baró de Maldà n'és una font generosa. Menéndez González, en referir-se a l'avalot de les quintes, parla de “*la solidaridad interclasista frente al 'extranjero', la tropa*”, i extreu un paràgraf d'un document, d'autor anònim, redactat entre 1774 i 1777, que defensa els punts de vista de les autoritats reials i contra la població avalotada, que diu “*que también en el cuerpo de la nobleza no faltaba quien se alegrase de los insultos a la tropa cometidos por el Paisanage*”.¹⁵

Una altra cosa era la castellanització lingüística de la noblesa esmentada (avui encara ens costa d'acceptar que les actituds lingüístiques no van necessàriament lligades a determinades actituds polítiques). D'això, les autoritats borbòniques n'eren conscients, els preocupava, i era una de les causes de la perpetuació de la desconfiança en els catalans.

L'arribada de Carles III de Borbó

Una mostra del que diem la tenim en la famosa representació de 1760 al rei, escrita i signada pels *Diputados de las Ciudades de Zaragoza, Valencia, Barcelona y Palma* (diputats a les recents Corts on juraren Carles III), però impulsada i coordinada pels barcelonins,¹⁶ prova de la vitalitat catalana, i especialment bar-

15. Alfredo MENÉNDEZ GONZÁLEZ, «'Victoria por los catalanes': los motines de Barcelona en 1775», *Pedralbes*, 11 (1991), pàg. 128.

16. Pere Molas diu que és Moreu-Rey, un dels editors i comentaristes del text, qui l'anomena, “*per analogia*” (suposem que amb el del segle XIX), *memorial de greuges*. Vegeu P. MOLAS, «Vida i institucions polítiques», dins J. SOBREQÜÉS (dir.), *Història de Barcelona*, Barcelona, 1991-2001, vol. 5, pàg. 294. Hem de dir que, tant el de 1760 com el de 1885 –que sí que presenten algunes analogies– són de naturalesa i contingut ben diferents als dels greuges de les antigues corts generals. Aquesta representació ha estat repetidament editada –totalment o parcialment– i comentada; vegeu-ne les referències i els comentaris a J. M. TORRAS I RIBÉ (cur.), *Escrips polítiques del segle XVIII. Tom II. Documents de la Catalunya sotmesa*, Vic, 1996, pàg. 22-29 i 54, n. 62, i el text de les pàg. 91-113; SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 160, n. 174 i 176; J. A. GONZÁLEZ CASANOVA, «Estudi introductor», dins *Memorial de greuges de 1760. Projecte de constitució de l'estat català de 1883. Memorial de greuges de 1885. Missatge a la Reina Regent de 1888. Bases de Manresa* («Estudi introductor», XL pàg.), Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1990, pàg. XIII-XVIII; i també LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 228-230.

celonina, a l'època. Grau i López contrasten “*aquesta vitalitat [política catalana] amb l'atonía que demostren els altres convocats a les Corts de 1760*”.¹⁷ Diríem que aquells diputats catalans del 1760 van anar a les Corts borbòniques amb alguna cosa de l'esperit d'abans de 1714; al cap i a la fi, molts dels capdavaners catalans de la segona meitat del XVIII eren fills o nés d'austriacists més o menys compromesos durant els anys de les ‘torbacions’. Notem també l'ordre en què s'hi enumeren les capitals: el mateix que els regnes respectivament tenien a les antigues Corts Generals de la Corona catalanoaragonesa.

L'entronització de Carles III de Borbó el 1759 havia de despertar moltes esperances a Catalunya:¹⁸ els polítics de què s'envoltà al començament el nou rei li van fer dir coses que als catalans els agradava de sentir. L'entrada del nou rei per Barcelona, i tot el que hi va fer i hi va dir, havia d'haver estat molt estudiat. No coneixem bé la percepció que es tenia de Catalunya al Nàpols de l'època, però apuntariem que era més positiva que la que se'n tenia en altres indrets de la península Ibèrica. També hauríem de tenir en compte el fet que la dona del marquès d'Squillace –un dels ministres més influents del nou rei– era, si més no, d'ascendència catalana. Un rei lligat a Nàpols, com Alfons el Magnànim i altres antics reis catalans, que venia d'una terra considerada pròxima sentimentalment –més que no pas Castella– i gairebé pròpia; que entrava a la Península per Barcelona a prendre possessió del tron; que passava uns dies a la ciutat i hi feia grans festes; que s'adreçava als regidors de l'Ajuntament dient-los “*Mis amados consellers*” (avui ens costa de copsar l'impacte que això devia causar); i que, a més, es deia com ‘el darrer rei dels catalans’. Pel que fa als nobles catalans, concretament, el rei permeté aviat que recuperessin el dret de portar armes com els seus consemblants de Castella.¹⁹ No és estrany, doncs, que els catalans es pensessin que les coses canviarien,²⁰ que deixarien de ser políticament la ventafocs de la monarquia. Els catalans es van sentir valents i van redactar el famós memorial.²¹ Però Madrid no era Nàpols, i la inèrcia absolutista, centralista, conservadora i castellanitzadora de la Cort s'imposà, no sense pugna i alts i baixos. El motí d'Squillace –març del 1766– fou un dels moments àlgids d'aquesta pugna.

17. R. GRAU i M. LÓPEZ, «L'Ajuntament de Barcelona sota Carles III (1759-1788). Un esquema històric», *Pedralbes*, 8-II (1988), pàg. 28-29.

18. Lluch parla de les il·lusions desvetllades a Catalunya durant els primers anys del regnat de Carles III, dels “*anys catalans d'esperança*” especialment per al període 1766-1769 (LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 205 i pàssim).

19. *AHCB*, 1D-I, *Acuerdos*, 1760, f. 404v-405r (28-IX-1760); sobre la mateixa qüestió, f. 406, 410, 422, 423, 426, 430 i 435.

20. P. FERNÁNDEZ ALBALADEJO, «La Monarquía», dins *Actas del Congreso Internacional sobre Carlos III y la Ilustración*, Madrid, 1989, vol. I (*El Rey y la Monarquía*), pàg. 54-56 i 59; i LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 151 i n. 27.

21. Vilar diu que la representació de 1760 va ser obra de “*notables, plens d'il·lusions sobre Carles III*” (P. VILAR, «Les transformacions del segle XVIII», dins J. NADAL FARRERAS i P. WOLFF (dir.), *Història de Catalunya*, Barcelona, 1985, pàg. 418; citat per LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 228 i n.52). Sobre la representació de 1760 i les esperances i reformes de l'inici del regnat de Carles III, LLUCH, *La Catalunya vençuda...* pàg. 151-152.

El motí d'Squillace i el seu desenllaç

El resultat del motí d'Squillace va ser una victòria a mitges del govern (moderament) reformista del rei.²² Només entrarem ací en una de les reformes: la creació dels diputats del comú (maig de 1766). Alguns historiadors diuen que aquests nous oficis municipals, electius, s'inspiraren en la reforma municipal francesa duta a terme pel *contrôleur général* Laverdy l'any 1764. La política i la legislació dels Borbons espanyols es van inspirar sovint en la política i la legislació franceses, i justament va ser durant la primera dècada del regnat de Carles III quan aquesta inspiració va ser més marcada. Però ni el nom, ni l'esperit, ni les competències, ni el procediment d'elecció dels nous oficials municipals francesos no es corresponen a penes amb els diputats del comú i síndics personers espanyols, una reforma molt més tímida i que palesa les limitacions del poder del rei i el pes social i polític de la noblesa. Una de les diferències més significatives entre la reforma francesa i l'espanyola és que, a França, els nous oficis municipals eren elegits mitjançant un sufragi estamental i corporatiu indirecte en el qual les corporacions professionals, especialment les dels artesans, resultaven molt afavorides.²³ En canvi, a Espanya, el sufragi fou igualment indirecte però inorgànic, excepte a Barcelona, on l'elecció es va fer per gremis fins el 1770 inclòs.²⁴ Això, que podria interpretar-se com una reforma més avançada que la francesa pel seu caràcter liberal, és, a parer nostre, just el contrari: una mostra de la feblesa del rei i del poder –anacrònic– de la noblesa castellana: el rei no era prou fort per confiar en les corporacions burgeses –força febles fora de Catalunya– i potenciar-les, i la noblesa, tan influent en la Cort, no permeté que li fessin la competència política. Lluch crida l'atenció sobre el fet que les actituds favorables als gremis van ésser pròpies dels països industrialitzants, com era el cas de Catalunya i especialment Barcelona; en altres paraules, ve a dir, o així ho interpreto, que la defensa dels gremis, a la segona meitat del XVIII, va ser una actitud progressista.²⁵

Per què, a Espanya, els nous oficis –en part equiparats als vells i aristocràtics regidors– s'anomenaren *diputats del comú*? A Castella, el mot *diputat* era infreqüent en les institucions polítiques: pràcticament només hi havia els de la Sala de Millones.²⁶ El mot *comú* tampoc no era gaire usual en el dret públic castellà. Més rar era encara a Castella el mot *síndic*, l'altre ofici electiu creat amb els diputats del comú, però no el de *personer* que l'adjectivava.²⁷ Qui fou, per què i en

22. Per això Lluch parla del motí de 1766 com d'una oportunitat aprofitada i desaprovechada alhora (LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 150 i n. 24).

23. Maurice BORDES, *La réforme municipale du contrôleur général Laverdy et son application (1764-1771)*, Toulouse, 1968, pàg. 19-20 i 29.

24. TORRAS I RIBÉ, *Els municipis catalans...*, pàg. 354-355.

25. LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 204-205 i n. 64, i d'altres.

26. A vegades s'anomenaven *diputados* els *procuradores a Cortes* de les ciutats (L. GARCÍA DE VALDEAVELLANO, *Curso de Historia de las Instituciones españolas*, Madrid, 1986, pàg. 474).

27. Per arribar a aquestes conclusions sobre la terminologia institucional castellana, hem examinat GARCÍA DE VALDEAVELLANO, *Curso de historia de las instituciones...*, i DOU, *Instituciones del Derecho público...*, tots dos a través dels seus exhaustius índexs alfabètics de conceptes, tan rics pel que fa als noms de les institucions públiques; el *Diccionario de la Lengua Castellana de la Real Academia de la Lengua Española* (conegut com a *Diccionario de Autoridades*); i J. COROMINAS, *Diccionario crítico etimológico de la lengua castellana*, Madrid, 1974.

què s'inspirà el que va triar aquests noms més aviat estranys al llenguatge polític, jurídic i social de Castella? En qualsevol cas, quin efecte va fer el nom dels nous oficis municipals a Catalunya, on havia de recordar les antigues llibertats?

Eren moments àlgids del partit aragonès, que volia posar fi a la discriminació dels vassalls de l'antiga Corona en el govern de la Monarquia i que volia institucionalitzar-ne la pluralitat; això podria fer pensar en alguna influència catalano-aragonesa en l'elecció d'aquests noms, tan corrents abans de 1714 com enyorats després en aquella Corona. Lluch diu que va ser Aranda qui va instituir aquests diputats i síndics.²⁸ Però altres historiadors atribueixen o relacionen aquesta reforma amb Campomanes.²⁹ Grau i López remarquen com els quatre diputats dels gremis, que de manera tan destacada col·laboraren amb les autoritats reials en l'avortament del motí, es convertiren en els primers quatre diputats del comú de la ciutat, i es pregunten: «*Fou tal vegada l'experiència barcelonina del 1766, amb tot el seu rerafons de vitalitat social, una de les fonts inspiradores de l'autocorrecció de la política il·lustrada sobre l'administració local?*».³⁰ Recordem que, a la segona meitat del segle, Catalunya, la seva organització econòmica i social, i fins i tot el seu passat polític pactista, assoliren un cert prestigi com a moderadors de l'absolutisme, més representatius i, doncs, més útils i desitjables en alguns medis de la Cort i de Castella, encara que això coexistís amb una majoritària desconfiança i animadversió.³¹

Diputats de la noblesa?

Per l'abril de 1766, després de l'avortament del motí general i coordinat a moltes ciutats europees de la Monarquia, l'Ajuntament de Barcelona havia enviat a la Cort dos regidors, el baró de Sant Vicenç³² i el baró de Ponsich,³³ perquè, “en

28. LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 147-150.

29. Per exemple, TORRAS I RIBÉ, *Els municipis catalans...*, pàg. 338-340.

30. GRAU I LÓPEZ, «L'Ajuntament de Barcelona sota Carles III...», pàg. 31.

31. Sobre aquest prestigi: LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 155 i n. 35, pàg. 211, n. 6, pàg. 228 i n. 32, etc.; GRAU I LÓPEZ, «L'Ajuntament de Barcelona sota Carles III...»; i SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 161-169, en explicar la intervenció de Capmany en la preparació de les Corts de Cadis.

32. Ramon Ignasi Copons de la Manresana, baró de Santa Coloma de Cervelló, de Sant Vicenç dels Horts, de Sant Climent de Llobregat, Viladecans i Torrelles, i marquès de la Manresana des del 30-I-1767. Va ser amic i marmessor de Francesc Feliu de la Peña, sogre aquest de Manuel Sisternes i Feliu, fiscal de l'Audiència de Catalunya. Pere Molas el qualifica com a “resident a Madrid” (MOLAS, «Catalans als Consells...», pàg. 245-246). Un avantpassat seu, Joan Copons de la Manresana –podria molt ben ser el seu pare o el seu avi–, tingué els béns segrestats després de 1714 per austriacista (J. MERCADER, *Felip V i Catalunya*, Barcelona, 1968, pàg. 167-168): la dada és d'interès perquè veiem que els pares o els avis de molts dels prohoms catalans de la política, l'economia, etc. de la segona meitat del XVIII ho havien estat, i això ajuda a explicar el seu pensament.

33. Ramon de Ponsich i de Camps, de nissaga vígatana, era casat amb Ignàsia d'Alòs, filla del regidor barceloní Joan d'Alòs i Rius, la qual cosa li obrí les portes de l'Ajuntament de Barcelona com a tinent de regidor primer (1739), i com a regidor vitalici i hereditari després (1745). El 1746 aconseguí la dignitat de noble. El seu fill es va maridar, el 1765, amb la filla d'un altre regidor de l'Ajuntament. Va ésser un dels dos diputats de la ciutat de Barcelona a les Cor-

nombre de la noblesa, los colegios y gremios, i toda Cataluña,³⁴ *expresen su acendrado amor al rei*³⁵ i, de passada, es cobressin el favor mai prou ben pagat de la fidelitat en els moments difícils. En vista de tot el que hem dit i direm, no ens acaba de lligar l'afirmació de Lluch segons la qual el Consell, presidit per Aranda, va agrair el suport dels gremis i va trobar tèbia l'actitud de la noblesa, perquè «no era aquesta la noblesa en la qual pensava Aranda» per fer progressar el país.³⁶ Com s'entendrien, si no, alguns èxits en les gestions d'aquests diputats? Llevat que els fracassos –és a dir, les peticions no satisfetes– hi fossin més importants.

Aquests missatgers, diputats si es vol –Ponsich havia estat diputat per Barcelona a les Corts de 1760, i com a tal havia signat la famosa representació o 'memorial de greuges' del mateix any–, es transformen, en alguns documents i en els índexs d'algunes sèries de registres municipals, justament a partir del dia 5 de maig de 1766, en "*diputados de la noblesa*".³⁷ Per ben pocs dies, als registres municipals, els "*diputados de la noblesa*" –que reapareixeran, però poques vegades amb l'especificació "*de la noblesa*"– s'avancen als diputats del comú, les referències als quals, d'ara endavant, emplenaran els registres esmentats. Mentre no hi trobem cap altra explicació, hem de pensar en una voluntat dels aristocràtics regidors barcelonins de fer precedir registralment els 'diputats de la noblesa' als 'diputats del comú'. Tanmateix, la notícia de l'acte acordat del Consell de Castella de 5 de maig, que va crear els diputats del comú, havia de trigar uns dies a arribar a Barcelona; com que l'acord de l'Ajuntament és datat el mateix 5 de maig, hem de pensar que, o bé a Barcelona ja es tenien notícies que s'aprovaria, o bé van falsificar la data de l'acord, o bé en van modificar *a posteriori* la redacció introduint-hi l'expressió en qüestió en passar l'acord al registre, hipòtesis totes tres que no s'exclouen. La cosa és clara: si el comú –la 'púrria'– tenia diputats, per què no en podia tenir la noblesa? D'altra banda, és remarcable que, als índexs dels registres anteriors a 1766, no hi surti mai la rúbrica *diputados* (ni de la noblesa, ni de res, ni a seques).

El 6 de novembre de 1766, el Consell de Castella, presidit per Aranda, va denegar una certa organització corporativa o representació política (l'autor que ho refereix no és més explícit) a la noblesa catalana, així com la constitució d'una Confraria de la Concepció de Nostra Senyora. En canvi, el 31 de gener de l'any

tes de 1760, any en què, segons Pere Molas, "*devia participar en l'anomenat 'memorial de greuges'*"; també, segons el mateix Molas, va romandre a la Cort fins a la seva mort. El 1772 va ingressar al nou orde de Carles III. En el seu testament, del mateix any, es presentava com a "*habitante en la Corte, por diputado de la noblesa de Cataluña*" (MOLAS, «Catalans als Consells...», pàg. 246-247; P. MOLAS, «Els cavallers catalans de l'Orde de Carles III», *Pedralbes*, 16 (1996), pàg. 85-84).

34. Notem la irrogació de tota aquesta representació general del Principat per l'aristocràtic Ajuntament barceloní.

35. *AHCB*, 1D-IV, *Político: Representaciones*, 1766, f. 89 (citat per R. GRAU, *Barcelona ante el reformismo ilustrado. (Un estudio sobre la inestabilidad ciudadana y los orígenes de la reforma municipal barcelonesa en los años 1766-1770)*, Barcelona, Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 1969, [tesi de llicenciatura mecanografiada], pàg. 122-123 i n. 133).

36. LLUCH, *La Catalunya vençuda...*, pàg. 154.

37. L'expressió figura en l'índex del registre i en el marge de l'acord municipal de 5-V-1766 (*AHCB*, 1D-I, *Acuerdos*, 1766, f. 107v-108r), però no en el text de l'acord.

següent –just cinc dies després de la mort del marquès de la Mina, capità general de Catalunya–, els dos nobles barcelonins escrivien des de la Cort a l’Ajuntament que el rei havia concedit, la nit anterior, a les ciutats amb vot a Corts de Catalunya i Mallorca, una plaça a la Sala de Millones del Consell d’Hisenda igual com l’havien obtinguda, l’any 1712, els regnes d’Aragó i de València.³⁸ El reial despatx anomena *diputados* de la Ciutat de Barcelona, Principat de Catalunya i Regne de Mallorca els dos nobles que havien instat la gràcia concedida,³⁹ que és una de les denominacions que, sense cap connotació especial, havien pres originàriament, és a dir, abans de la creació dels diputats del comú. Però, en crear-se, havien reaccionat, no havien volgut ser menys. Alguns documents copiats al mateix registre sobre aquesta qüestió –la majoria, cartes dels ajuntaments de les ciutats catalanes amb vot a Corts adreçades a l’Ajuntament de Barcelona, les primeres de les quals el feliciten per l’obtenció de la gràcia–, i alguns índexs de registres d’aquest any anomenen els sol·licitants *Diputados del Cuerpo de la Nobleza de este Principado*.⁴⁰ I els índexs dels registres de l’Ajuntament de Barcelona d’aquell any són, com hem vist, plens de referències a documents amb la rúbrica *Diputados de la Nobleza*, rúbrica totalment inexistent en els d’anys anteriors.

Però una cosa era que les ciutats amb vot a Corts obtinguessin una plaça fixa a la Sala de Millones, i una altra de molt diferent aconseguir el reconeixement del Cos de la Noblesa i dir-se *Diputados de la Nobleza* o *del Cuerpo de la Nobleza*. Com també una cosa era ser un noble diputat –com efectivament eren–, i una altra ser diputats de la noblesa, cosa que, formalment, no eren. Tot això només és explica-

38. Carta de 31-I-1767 a l’Ajuntament de Barcelona (*AHCB*, 1D-III, *Político: Real y Decretos*, 1767, f. 6). La Sala de Millones, des de 1750 anomenada també Sala de Única Contribución, era una sala del Consell d’Hisenda que entenia en els impostos així anomenats o els seus equivalents, i els diferents regnes de què es componia la Monarquia hi tenien plaça pròpia; per ocupar-la, cada sis anys se sortejava entre els regidors designats també per sorteig per les diferents ciutats amb vot a Corts (*DOU, Instituciones del Derecho público...*, vol. I, pàg. 28, i vol. II, pàg. 455-457; i J. L. CASTELLANO, *Las Cortes de Castilla y su Diputación (1621-1789): entre absolutismo y pactismo*, Madrid, 1990). Notem com és el mateix dia 30 que el rei concedeix a un dels dos ‘diputats’ el títol de marquès de la Manresana (MOLAS, «Catalans als Consells...», pàg. 246): a en Copons, la gestió de les coses públiques no li feia abandonar les coses de casa; el que no sabem és a càrrec de qui van anar les despeses de l’obtenció d’aquesta gràcia particular. Barcelona havia reclamat tenir presència a la Sala de Millones ja el 1734 i el 1748 (J. CARRERA PUJAL, *Historia política y económica de Cataluña (siglos XVI-XVIII)*, Barcelona, Bosch, 1947, vol. II, pàg. 425, citat per P. MOLAS, «Catalanes en las Cortes de Castilla», dins *Haciendo historia: homenaje al profesor Carlos Seco*, Madrid, 1989, pàg. 118 i n. 4).
39. Reial despatx de 24-III-1767 (*AHCB*, 1D-III, *Político: Real y Decretos*, 1767, f. 27r); el document hi és luxosament enregistrarat –pergamí, policromia, caplletres, escriptura cal·ligràfica...–, a diferència de tots o de la immensa majoria dels altres documents dels registres d’aquesta sèrie, la qual cosa palesa la importància donada al reial despatx i la voluntat de remarcar-lo. El document diu textualment: “*Por quanto por parte de la mi Ciudad de Barcelona y Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca y en su nombre el Marqués de la Manresana, Barón de San Vicente y Don Ramon de Ponsich, Regidor perpetuo de dicha Ciudad de Barcelona, sus diputados, se me ha representado...*”. Una carta acordada de la Cambra, conseqüent al despatx anterior, els anomena “*diputados de Cataluña*” (*AHCB*, 1D-III, *Político: Real y Decretos*, 1767, f. 47r-48v, 2-V-1767). Vegeu Apèndix, 5.
40. Per exemple, de Tarragona, 11-II-1767 (*AHCB*, 1D-III, *Político: Real y Decretos*, 18-II-1767, f. 11r); de Cervera, 16-II-1767 (f. 14v); de Girona, 18-II-1767 (f. 15r). No els anomena així, en canvi, la carta de felicitació de Palma de Mallorca (f. 16r).

ble per l'accentuat esperit de superioritat i d'emulació social propi (però no exclusiu) d'aquesta classe a l'Antic Règim i per la ferma voluntat de no cedir poder ni protagonisme polítics: si la plebs tenia els diputats del comú, com es podia negar als nobles, *la crème de la crème* de la societat, que també tinguessin els seus, de diputats? I si la plebs tenia uns cossos reconeguts i que cada vegada participaven més obertament en la vida política, a través de la junta i la diputació dels col·legis i gremis,⁴¹ el mateix reivindicava la noblesa. El capità general Cabannes ho havia informat favorablement, dient imprudentment i ingènument que “*no puede la nobleza ser de peor calidad que los gremios, que se juntan quando les conviene*”.⁴² Tampoc no hem d'oblidar que els comerciants havien obtingut, el 1758, el reconeixement del Cos de Comerç i de la Junta de Comerç, que gaudí d'un cert favor de les autoritats reials i davant les quals exercí una influència que sembla notable.⁴³

Fi (d'algunes) de les il·lusions: ni Cos de la Noblesa, ni Junes de Gremis

Però en això la noblesa fou poc oportuna i menys afortunada. A partir de 1766 –ascens de Campomanes– o molt pocs anys després, els vents bufaren fort contra els gremis. El 1770-1771, en aplicació estricta de l'acte acordat de 1766, les autoritats reials prohibiren que els gremis intervinguessin en les eleccions dels diputats del comú i síndic personer, en reafirmació d'una de les coses que més diferenciaven la reforma espanyola de la reforma de Laverdy.⁴⁴ Els avalots de les quintes de 1773 –amb uns gremis ressentits que no col·laboraren activament amb les autoritats com sí que ho havien fet el 1766– menaren a una enèrgica prohibició de la junta i la diputació de col·legis i gremis, a la destitució del comandant general O'Connor Phaly (sempre tan conflictiu), al reforçament de l'Audiència en matèria governativa, i a la creació de la Junta de Govern del Principat per una Cort que desconfiava fins i tot de les seves autoritats provincials i que pertot arreu veia, a Catalunya, el fantasma de la resurrecció de les antigues llibertats i de les antigues institucions representatives i pactistes. El mateix 1773 dimití o fou cessat Aranda de la presidència de Castella: és possible, doncs, que aquest canvi fos decisiu en la radicalització de la política antigremial del govern, i que el mateix Aranda –president del Consell de Castella i que, com a tal, signa l'acte acordat de 5 de maig de 1766– hagués tingut més intervenció de la que ens pensem en la creació dels diputats del comú i dels síndics personers. Si el 1766 Campomanes havia hagut de contemporitzar amb els gremis barcelonins pel seu decidit i decisiu suport en l'avortament del motí i perquè compartia el poder amb Aranda, el 1773 tot havia canviat: uns gremis ressentits per la seva exclusió, el 1771, de les eleccions de diputats i personers actuaren més ambigüament en els avalots; i Aranda era exonerat del poder.⁴⁵

En aquest ambient, la 'diputació dels nobles' que negociava a Madrid la reconstitució legal del cos de la noblesa no podia ser més inoportuna i abocada al fracàs;

41. No solament a Barcelona: vegeu TORRAS I RIBÉ, *Els municipis catalans...*, pàg. 342.

42. AGS, *Guerra Moderna*, llig. 1465, document que m'ha facilitat en Ramon Grau.

43. SOLÉ, «La Cort General...», pàg. 157, n. 151.

44. TORRAS I RIBÉ, *Els municipis catalans...*, pàg. 353-355.

45. GRAU, *Antoni de Capmany...*, pàg. 27 i seg.

van ser utilitzats aquests nobles per negociar amb els opositors a les quintes la sortida al conflicte en la seva fase àlgida;⁴⁶ un cop satisfeta i apaivagada la població, i sota un vent antigremial i anticatalà, nobles i gremis van veure denegada la seva organització col·lectiva (la supragremial en el cas dels gremis), la qual cosa no va privar pas que continuessin actuant més o menys discretament o obertament segons convenia a les autoritats reials de la província.⁴⁷ Aquests fets han estat estudiats per Ramon Grau i per Carlos Garriga a partir d'idees suggerides i de documents dels arxius on es conserva la documentació dels organismes centrals de la monarquia, trobats pel malaguanyat Josep Maria Gay.⁴⁸

Epíleg

Investigar en història és com posar la mà en un cistell de cireres, que n'estires una i no paren de seguir-ne moltes:

1. Segons la carta dels dos suposats diputats de la noblesa, el rei va concedir la gràcia d'una plaça a la Sala de Millones la nit del 30 al 31 de gener de 1767, és a dir, cinc dies justos després de la mort del poderós marquès de la Mina: quatre dies que trigaven els correus de Barcelona a Madrid, i un dia per prendre la decisió de concedir la gràcia sol·licitada, decisió que ja devia estar madura. Casualitat o causalitat? Fos com fos, reforça la sensació que a la Cort tenien moltes coses pendents per fer a Catalunya esperant la mort de l'autoritari marquès, el qual en vida devia pensar que era millor per a tothom que les coses continuessin igual: nobles i gremis amb una organització il·legal però viva, tolerada, controlada i, sobretot, utilitzada.⁴⁹ Però aquell món començava a canviar vertiginosament com mai no s'havia vist.

46. GRAU, *Antoni de Capmany...*, pàg. 30-31; vegeu també el text de la cançó comentada i transcrita per Josep Moran en la seva comunicació, en aquest mateix volum, pàg. 177-190.

47. Tot i les enèrgiques mesures contra les juntes i diputacions dels col·legis i gremis entre 1773 i 1775, i contra algunes de les altes autoritats reials que ho havien permès, Molas ens parla d'altres actuacions (polítiques) posteriors, dels anys 1789, 1793-95, 1798-1801, 1803, 1804, 1806, especialment en temps de crisi, que era quan més falta feien aquestes juntes i diputacions a les autoritats reials (MOLAS, *Los Gremios...*, pàg. 87-93).

48. GRAU, *Antoni de Capmany...*; C. GARRIGA, «La 'enfermedad política' de Cataluña: en torno a la Diputación de los Colegios y Gremios de Barcelona (1773-1775)», *Anuario de Historia del Derecho Español*, LXVII, vol. I (1997) pàg. 721-747; del mateix autor, «Despotismo ilustrado y desorden social: la restauración de la Nueva Planta de la Audiencia de Cataluña (1775)», *Initium*, 2 (1997), pàg. 485-515.

49. No era només la Cort la que esperava la mort del marquès per tirar endavant la nova política a Catalunya. La mateixa Audiència va enviar, just una setmana després de la seva mort, a la Cort, una llarguíssima representació contra els suposats excessos dels capitans generals, que pensem que ja devia tenir a punt –per l'extensió i complexitat del text, pels esborranys o minutes que es feien prèviament, per la discussió de l'Acord abans de la seva aprovació, etc.– des d'abans del traspàs del marquès (ACA, RA, *Consultas*, 4-II-1767, reg. 807, f. 32v-88v; estudiem el document a SOLÉ, *La Governació...*, cap. 1). Tanmateix, hem de dir que la hipotètica oposició que sembla que es dedueix a la concessió d'una plaça a la Sala de Millones per part del marquès de la Mina no acaba d'encaixar: primer, perquè no veiem quin mal li podia fer (llevat que considerés que li podia fer ombra a la Cort); i segon, perquè, com ja hem dit, els capitans generals sempre van tenir una certa sintonia amb l'alta noblesa.

2. Ponsich, en una carta de setembre de 1767 a l'Ajuntament barceloní en què accepta de ser candidat a la Sala de Millones, deia que per damunt d'altres obligacions “*prepondera [...] el zelo al público que es el que me ha animado siempre en los 27 años que le sirvo*”.⁵⁰ És en la vella tradició dels municipis, *universitas personarum*, que representen tothom i han de vetllar per tothom, per l'interès comú, públic, conceptes que prendran nova força amb el liberalisme polític i que són als antípodes del servei al rei, que no hi és esmentat per res, i de la concepció patrimonial del poder pròpia de les monarquies.

3. Els nobles diputats (o comissionats o agents) a la Cort de la ciutat de Barcelona havien actuat com a ambaixadors i com a *lobby* barceloní des de 1766 i especialment en la crisi de 1773, amb fortuna diversa però notable, com hem vist; a més de les actuacions que hem analitzat, hi podem afegir, a títol d'exemple, la supressió de l'impost de la bolla el 1769 –compensada, emperò, amb altres impostos nous–,⁵¹ o unes disposicions poc conegudes de 1775 sobre lleves militars que semblen fetes a la mida de l'opinió catalana en aquesta matèria.⁵² Els diferents diputats catalans a la Sala de Millones, sovint vinculats amb Barcelona, participarien en aquesta tasca i la continuarien. Ací només volem cridar l'atenció sobre l'interès de l'estudi d'aquestes actuacions i dels resultats efectius aconseguits.

Apèndix documental

1

Barcelona, 5 de maig de 1766. L'Ajuntament de Barcelona acorda trametre als seus comissionats a Madrid, el baró de Sant Vicenç i don Ramon de Ponsich, una quantitat de diners per a les despeses del viatge.

AHCB, 1D-I, *Acuerdos*, 5-V-1766, f. 107v-108r.

[*Anotats al marge esquerre:*] Señores: Alcalde de Chaves, de Castellbell decano, de Sentmanat, de Rubalcava, de Antich, de Molines, de Ortiz, de Juliol, de Novell, de Portell, de Sanjoan.

[*al marge dret:*] Señores Diputados de la Nobleza de este Principado.
Barcelona, y mayo 5 de 1766

El muy ilustre ayuntamiento de señores corregidor y regidores de esta ciudad de Barcelona, capital del Principado de Cathaluña, convocado y congregado en la Sala Capitular de sus casas y forma que tiene para ello establecida y de cos-

50. AHCB, 1D-III, *Político: Real y Decretos*, 19-IX-1767, f. 129.

51. L. FERRER i J. ALBAREDA, «La fiscalitat», dins B. DE RIQUER, *Història. Política, societat i cultura dels Països Catalans*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1995, vol. 5, pàg. 206-207.

52. Reial cèdula de 21-III-1775, que dóna àmplia facultat a les Juntas Provinciales de Agravios perquè autoritzin els sortejats per al servei militar a posar substituïts idonis (*ACA, RA, Cartas acordadas*, reg. 571, f. 63v i seg.). I Reial cèdula d'11-VI-1775, que diu que els substituïts no cal que siguin naturals de la mateixa província dels quintats (f. 184 i seg.). Vegeu també les cèdules reials de 7 i de 13-V-1775 (f. 176v i seg.).

tumbre con concurrencia de los que en la margen de este se expressan, teniendo ayuntamiento presidido del señor Dn. Francisco Xavier de Chaves y Cordova, Alcalde Mayor y lugartheniente de corregidor de esta dicha ciudad y su partido,

Acuerda que Félix Campllonch su Mayordomo de propios de los efectos de dotación que tenga en su poder saque letra de sessenta y nueve pessos antiguos, que hazen noventa y seis libras y doze sueldos, moneda barcelonesa, y la remita a los señores barón de San Vicente y Dn. Ramón de Ponsich que se hallan en la Corte de Madrid en satisfacción de los gastos que les ha causado la marcha que en nombre y como a comisionados de dicho muy ilustre Ayuntamiento han practicado para Aranjuez en virtud de la carta de 12 de abril próximo passado, que les dirigió a este fin y por los motivos y razones que en ella se expressan, recogiendo el recibo correspondiente a su resguardo, 96 libras, 12 sueldos.

2

El Pardo, 24 de març de 1767. Reial despatx que declara la concessió d'una plaça de diputat a la Sala de Millones a les ciutats de Catalunya i Mallorca amb vot a Cortes. Certificat del cúmplase del Reial acord de 23 d'abril de 1767.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1767, f. 27 (pergamí, 6 folis; frontispici amb l'escut reial dibuixat a diverses tintes i amb 3 caplletres a l'interior).

Don Carlos, por la gracia de Dios Rey de Castilla, de León, de Aragón, de las dos Sicilias, de Jerusalem, de Navarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Sevilla, de Cerdeña, de Córdoba, de Córcega, de Murcia, de Jaén, de los Algarbes, de Algecira, de Gibraltar, de las Islas, de Canaria, de las Indias Orientales y Occidentales, Islas y Tierra Firme de el mar Occéano; Archiduque de Austria; Duque de Borgoña, de Brabante y Milán; conde de Abspurg, de Flandes y Tirol y Barcelona; Señor de Vizcaya y de Molina, etc.

Por quanto por parte de la mi ciudad de Barcelona y Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca y en su nombre el Marqués de la Manrresana, Barón de San Vicente, y Don Ramón de Ponsich, Regidor perpetuo de dicha ciudad de Barcelona, sus diputados, se me ha representado: que el señor rey don Felipe Quinto, mi padre, por decreto de veinte y cinco de diciembre de mill setecientos y doze fue servido de crear una plaza en la Sala de Millones de mi consejo de Hacienda para las ciudades de Voto en Cortes de los reynos de Aragón y Valencia, fundándose este decreto en que tuviesen Voto en Cortes, y respecto de que dicha ciudad de Barcelona se constituye parte del reyno, sin haver obstado a dichos reynos el no concurrir al pago del Impuesto de Millones, pues, aunque entonces por el estrecho estado en que se hallaban, no le pagaban, lo deverían hacer quando lo juzgase conveniente y así lo declaró: que los motivos más recomendables que asisten a la ciudad de Barcelona consisten en que los impuestos que pagan, aunque con los distintos nombres que las ciudades de Castilla, bienen a ser equivalentes, como lo declaró el señor rey don Felipe quinto, mi padre, por decreto de nueve de diciembre de mill setecientos y quinze por las siguientes palabras: “He resuelto se establezca en Cathaluña para primero de enero del año de mill setecientos y diez y seis una imposición por la equivalente a Alcabalas, Cientos y Millones y

demás rentas provinciales que se pagan en Castilla". Que esta equivalencia, así como les iguala en la fundamental razón para la concurrencia del sorteo de plaza con las ciudades de Castilla, supera a las de Aragón y Valencia, pues excede el pago de ella al de cada uno de aquellos reynos y aún a los dos juntos: Suplicándome que a imitación de la concesión hecha a los referidos reynos de Aragón y Valencia parece cabe consigan y tengan las ciudades de Voto en Cortes del Principado de Cathaluña, que son: Barcelona, Tarragona, Gerona, Lérida, Tortosa y Cervera y la de Palma, capital del Reyno de Mallorca, que se les destine una nueva plaza de diputado en dicha Sala de Millones, mayormente no gravándose en nada a mi Real Hacienda, ni a los reynos contribuyentes a este servicio, pues sobra para este efecto consignación de caudales en la Comisión de Millones. Visto en el mi Consejo de la Cámara y reconocidos todos quantos antecedentes se han hallado sobre este particular asunto, con lo expuesto por mi fiscal, por resolución a consulta de diez de noviembre del año de mill setecientos sesenta y seis, atendiendo a los distinguidos buenos servicios hechos por dichas ciudades y su Principado de Cathaluña y por el Reyno de Mallorca, con el amor y celo en que se han hecho acreedores a la gracia y prerrogativa que logran las demás ciudades de mi reyno, he venido en concederles una nueva plaza de diputado en Sala de Millones, en los mismos términos que se concedió a los reynos de Aragón y Valencia, y según se practica de antiguo en los reynos de Castilla, León y Andalucía, concurriendo al sorteo de ellas, las dichas ciudades de voto en Cortes del referido mi Principado de Cathaluña, y la del citado mi reyno de Mallorca.

Por tanto, encargo al príncipe Don Carlos, mi mui caro y amado hijo, y mando a los infantes, prelados, duques, marqueses, condes, ricos-hombres, priores de las órdenes, comendadores, subcomendadores, alcaides de los castillos y casas fuertes y llanas, y a los de el mi Consejo, presidentes y oydores de las mis Chancillerías y Audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la mi casa y Corte, chancillerías y Audiencias y a todos los corregidores, asistentes, gobernadores, alcaldes mayores y ordinarios y otros qualesquier mis juezes y justicias de las ciudades, villas y lugares de estos mis reynos y señoríos y demás personas de ellos, mis súbditos, naturales y vasallos de qualquier estado, grado, condición, preheminenencia o calidad que sean y a cada uno de ellos, so incurrir en las penas a mi arbitrio y de mis herederos y sucesores reservadas, que esta mi gracia, merced y concesión hecha a las seis ciudades de Barcelona, Tarragona, Gerona, Lérida, Tortosa y Cervera y la de Palma, capital del Reyno de Mallorca, de Voto en Cortes del Principado de Cathaluña y todo lo a esta gracia anexo y perteneciente, observen firmemente, guarden, cumplan, observar, guardar y cumplir hagan en la forma expresada y no pongan ni consientan poner en ello embarazo, duda ni impedimento alguno.

Que yo, por la presente, suplo, con la plenitud de mi real potestad, todos y qualesquier defectos, omisiones de cláusulas, no obstante las quales quiero y es mi voluntad que esta mi gracia y merced y todo lo a ella anexo y perteneciente y todo lo demás contenido a favor de las ciudades de voto en Cortes de el Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca, tenga y goze desde aora en adelante perpetuamente de toda firmeza, valor y fuerza en juicio y fuera de él.

Mando se registre este mi Real Despacho para que en todos tiempos conste en los archivos de las siete ciudades de voto en Cortes de el Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca y en el Archivo General de los Reynos de la Corona de Aragón establecido en la ciudad de Barcelona. Y de este despacho se ha de tomar

razón en las Contadurías Generales de Valores y distribución de mi Real Hacienda dentro de dos meses, contados desde su fecha, expresando la de Valores haberse declarado no causarse derecho de media annata por esta merced, sin cuya formalidad no ha de tener efecto esta gracia. Dada en el Pardo, a veinte y quatro de marzo de mill setecientos sesenta y siete.

Yo el Rey.

Yo, don Nicolás Manzano y Marañón, secretario del rey se <s> lo hize escribir por su mandato.

Rexistrado.

Don Nicolás Berdugo, derechos catorze ducados vellón.

Theniente de chanziller, m^r. Don Nicolás Berdugo.

El conde de Aranda. Don Manuel Ventura Figueroa. Don Francisco Joseph de las Infantas.

V. M. concede una nueva plaza de diputado en Sala de Millones a las ciudades de voto en Cortes del Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca en los mismos términos que se concedió a los Reynos de Aragón y Valencia, según se expresa.

Derechos cincuenta y seis ducados de vellón.

Tómose razón del Despacho de S.M., escrito en las seis fojas con esta, en las contadurías generales de valores y distribución de la Real Hazienda. Y la de Valores previene que, por aviso de la secretaría de Hazienda de doce de marzo antecedente participado a esta contaduría general, consta haberse declarado no deberse pagar media anata por la gracia que refiere este despacho. Madrid, primero de abril de mil setecientos sesenta y siete.

Cristóval Taveada y Ulloa. Álvarez de Querejando [*sic*].

Dn. Francisco de Prats y Matas Ruiz de Llano, secretario del rey, nuestro señor, y su escribano principal de cámara y gobierno de la real Audiencia del Principado de Cathaluña, que reside en la ciudad de Barcelona, etcétera.

Certifico: que habiéndose visto en el Real Acuerdo el presente original Real Despacho, se acordó que se guarde, cumpla y execute lo que S.M. manda; que se registre en el Libro que le corresponde; se remita al Archivero Real para los fines que en él se expresan y fecho se devuelva al Ayuntamiento de esta ciudad. Y para que conste a pedimento del mismo Ayuntamiento y de orden del Real Acuerdo doy la presente, firmada de mi mano. En Barcelona, a veinte y tres de abril de mil setecientos sesenta y siete.

Dn. Francisco de Prats y Matas.

Derechos de oficios treinta reales de vellón. Registrado en el Diversorum VIII de la Real Audiencia, fol. LXXX. Treinta reales vellón.

Registrado en el de Concordadas III del Real Archivo General de los Reynos de la Corona de Aragón, fol. 1.

3

Madrid, 8 d'abril de 1767. Carta del marquès de la Manresana i de don Ramon de Ponsich a l'Ajuntament de Barcelona, amb què li trameten una còpia de les ordres

expedides per a l'execució de la nova concessió, a les ciutats amb vot a Corts de Catalunya i Mallorca, d'una plaça de diputat a la Sala de Millones, inclòs el sou corresponent.

AHCB, 1D-III, *Político: Real y Decretos*, 1767, f. 37-39.

Muy ilustre señor.

Muy señor mío.

Para que no carezca vuestra señoría de la noticia de la firmeza con que queda establecida la nueva creación de plaza de millones y diputación del reyno en el Consejo de Hazienda para vuestra señoría y demás ciudades de voto en Cortes de Cathaluña y Mallorca, remitimos a vuestra señoría copias de las órdenes que se han passado a diferentes tribunales y officios para la verificación de la citada gracia en todas sus partes, inclusa la del sueldo a la thesorería mayor.

Si vuestra señoría lo tuviesse a bien, podrá servirse, al tiempo de remitir a las ciudades el testimonio del real despacho, passarles iguales copias a las que van insertas para su total inteteligencia [*sic*].

Renovamos a vuestra señoría nuestra devida atención y segura obediencia, rogando a Dios guarde a vuestra señoría muchos años como puede. Madrid y abril 8 de 1767.

Muy ilustre señor. Besa la mano de vuestra señoría sus más atentos, seguros servidores. El Marqués de la Manresana, barón de San Vicente. Dn. Ramón de Ponsich.

Muy ilustre corregidor y Ayuntamiento de la ciudad de Barcelona.

La ciudad de Barcelona, y en nombre de las demás ciudades de voto en Cortes del Principado de Cathaluña y reyno de Mallorca, ha solicitado que el Rey se dignasse crear una nueva plaza en Sala de Millones del Consejo de Hazienda para que concurren al sorteo de ella las mismas ciudades de voto en Cortes de Cathaluña y Mallorca, assí como en el año de 1712 se concedió igual gracia para los reynos de Aragón y Valencia, atendiendo a que la calidad de voto en Cortes las constituye parte formal del Reyno y que, aunque no concurren al pago del impuesto de millones como las demás ciudades de Castilla, pagan otros con distintos nombres, que vienen a ser equivalentes. Su Magestad, condescendiendo con esta instancia por las razones en que se funda y por lo que el Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca se esmeran en hacerse cada día más dignos de sus reales piedades, ha venido a consulta de la Cámara de 10 de noviembre del año próximo pasado en que se cree la refferida plaza en Sala de Millones para las ciudades de voto en Cortes de Cathaluña y Mallorca en los mismos términos que la que se concedió para las de Aragón y Valencia, y de su Real Orden lo participo a vuestra señoría para noticia de la thesorería mayor y que tenga cumplimiento esta gracia en la parte que la [*sic*] toca. Dios guarde a vuestra señoría muchos años. El Pardo, 2 de abril de 1767. Dn. Miguel de Muzquiz. Señor Dn. Cosme Bermúdez.

Es conforme a la original, de que certifico.

(La segona és una còpia d'aquesta mateixa, dirigida però al Consejo de Millones).

4

Girona, 29 d'abril de 1767. Carta de l'Ajuntament de Girona al de Barcelona, en què exposa que demanarà a l'intendent habilitació per contribuir en les despeses relatives a la gràcia d'una plaça en la Sala de Millones y Diputación del Reyno, i exposa i insinua certes dificultats en la matèria.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1767, f. 44.

Mui ilustre señor

Agradeze el Ayuntamiento las expreciones de vuestra señoría y sus dezeos de manifestarle la particular complacencia que inspira a todas las ciudades de voto en Cortes la nueva gracia de su magestad, pero como la deputación de uno de sus individuos por los motivos que expressa vuestra señoría no pueda determinarla sino la habilitación de los gastos que la acompañan, acudirá por ella al cavallero intendente y consiguiéndola, la practicará, dando el aviso correspondiente a vuestra señoría a quien tendría satisfacción de escusar el trabajo de la correspondencia en escritos sobre la ejecución puntual de la real gracia y medios de satisfacer las expensas de las agencias que han precedido a su logro a que deberá necessariamente reducirse la inteligencia y discusión de estos assumptos, no pudiéndose practicar el expediente que insinua vuestra señoría en la de 22 del corriente.

Nuestro Señor guarde a vuestra señoría en toda felicidad muchos años. Girona, 29 de abril de 1767.

Mui ilustre señor

Don Francisco de Prats, secretario. Dn. Joseph de Oliveras. Dn. Manuel de Barseny.

Por acuerdo de la ilustre ciudad de Gerona. Gerónimo Matheu, escribano del Ayuntamiento.

Mui ilustre señor ayuntamiento de corregidor y regimiento de la ciudad de Barcelona.

5

Madrid, 2 de maig de 1767. Carta acordada de la Cambra Reial de Castella a l'Ajuntament de Barcelona, en què li comunica com han de dur a terme l'elecció dels candidats a diputat a la Sala de Millones.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1767, f. 47-48r.

Por real despacho de 24 de marzo próximo concedió su magestad a las ciudades de voto en Cortes del Principado de Cataluña y Reino de Mallorca una plaza de diputado en Sala de Millones en los mismos términos que se concedió a los reynos de Aragón y Valencia y según se practica de antiguo en los reynos de Castilla, León y Andalucía. Y ahora, por parte de los diputados de Cataluña, el marqués de la Manresana, barón de San Vicente y Dn. Ramón Ponsich se ha acudido a la cámara pidiendo se expidan las órdenes correspondientes a las referidas

ciudades de voto en Cortes de dicho Principado y de Mallorca a fin de que se haga en ellas el sorteo de su diputado para que sirva la plaza hasta que se haga el general de los demás reynos. En cuiu vista ha acordado la cámara que en esa ciudad se haga el sorteo correspondiente entre quienes tengan derecho a él en inteligencia de que el diputado a quien le toque en el segundo sorteo que se ha de hacer en esta Corte, deberá entrar desde luego y cumplir el tiempo que les resta a los demás diputados de Castilla, León y Andalucía hasta concluir el presente sexenio, continuándose en el siguiente sus sorteos respectivamente y arreglándose en todo a lo que practican en semejantes casos las otras ciudades de voto en Cortes de Castilla y León y de Aragón y Valencia. Lo que participo a vuestra señoría de acuerdo de la cámara para su inteligencia y cumplimiento, esperando aviso del recivo de ésta. Dios guarde a vuestra señoría muchos años como deseo. Madrid, a 2 de mayo de 1767.

Nicolás Manzano y Marañón

Señores, concejo, justicia y regimiento de la ciudad de Barcelona.

6

Madrid, 2 de maig de 1767. Carta del marquès de la Manresana i de don Ramon de Ponsich a l'Ajuntament de Barcelona, en què trameten diverses reials ordres per a l'elecció del diputat del Regne i Comissió de Millones, i hi adjunten una instrucció que han redactat sobre això.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1767, f. 49-52r.

Muy ilustre señor.

Muy señor mío. Tenemos el gusto de poder remitir a vuestra señoría con esta las insertas reales órdenes para vuestra señoría y demás muy ilustres ciudades de voto en Cortes de esse Principado con la de Palma del Reyno de Mallorca para que en su vista dispongan el primer sorteo para diputado del reyno y de la Comisión de Millones por el tiempo que resta del presente sexenio, que fenecerá en Henero de 1771.

Para mayor inteligencia de vuestra señoría hemos dispuesto el inserto escrito, que también servirá como de instrucción para el acto práctico de lo prevenido en la citada real orden en el concepto de que la cláusula de ella que expressa que el sorteo se haga entre las personas que tienen derecho a él se pone assí porque en ciertas ciudades de Castilla ay algunas casas privilegiadas que no siendo de capitulares de ayuntamientos logran la intervención y concurso en estos sorteos, pero ni en las más de Castilla ni en ninguna de Aragón, como tampoco de Cathaluña y Mallorca, se sabe que aya alguna que logre esta prerogativa y assí sólo comprehenderá en nuestro casso a los sóloos vocales de las ciudades de voto en Cortes del Principado y de la de Palma.

Con este gustosso motivo nos repetimos a la obediencia de vuestra señoría con desseo de que el señor prospere y guarde a vuestra señoría muchos años como puede. Madrid, y mayo 2 de 1767.

Muy ilustre señor besa la mano de vuestra señoría sus más afectos y seguros servidores.

El marqués de la Manresana, barón de San Vicente. Dn. Ramon de Ponsich.
Muy ilustre ayuntamiento de señores, corregidor y regidores de la ciudad de Barcelona.

Noticia de lo que conduce para instrucción y gobierno de las muy ilustres ciudades de voto en Cortes del Principado de Cathaluña y Reyno de Mallorca en el caso práctico del sorteo del nuevo diputado del reyno y de la comisión de millones que debe hazerse para sólo el tiempo restante del sexenio que acabará en enero de 1771.

En primero lugar deve suponerse que el concepto más principal del diputado es serlo del reyno, pues este se representa por los quatro de las provincias de Castilla, León, Andalucía, etcétera y del de Aragón y Valencia y a estos se añade el de Cathaluña y Mallorca.

Este consejo, tribunal o congresso llamado la Diputación del Reyno, compuesto de los cinco diputados y de aquí delante de seis, és el de la primera representación, pues entre otras grandes prerogativas mantiene en el día la de concurrir a los besamanos de los reyes con preferencia a todos los consejos sin excepción de alguno de ellos. En tanto que quando en el año 1759 se presentaron todos a su magestad a la hora señalada, el reyno fue el primero llamado y el que mereció esta honra según estilo.

En estos casos singulares y no en los anuales en que ay besamanos suele solamente concurrir el reyno en semejantes funciones.

Este consejo del Reyno o Diputación tiene sus secretarios, contadores, procurador general y otros officios subalternos que nombra por sí el mismo reyno y en el día es secretario el vizconde de San Jorge.

Se congrega la Diputación u el reyno en su sala particular sin intervención de otros ministros dos días a la semana y en la misma sala se haze el sorteo de los diputados comissionados de millones de entre los que han sorteado en las respectivas ciudades.

Hecho el sorteo en el reyno o su Diputación, se passa aviso por el secretario de esta a la sala de la comisión de millones para que sepa quien es el comissionado y le admita.

Algunas dependencias gravísimas que interessan generalmente al Reyno suele el rey passarlas a informe de este o de su Diputación y son muy recientes dos exemplares en que después de haverse consultado con los más respetables tribunales dos materias importantísimas quiso el rey ohir al Reyno, remitiéndole las consultas de los tales consejeros para que en vista de todo diesse su dictamen.

Esto es lo que mira a la Diputación del Reyno, haunque no puede darse de este assumpto más que una idea general.

Ya se ha insinuado que la plaza de la Sala de Millones es una comisión que dimana del carácther de diputado del reyno y en dicha sala con concurso de otros cinco ministros togados a nombramiento del rey y consejeros de Hazienda se trata de los tributos y contribuciones de millones, alcavalas, etcétera.

Tal vez podrá ahora tratarse de las contribuciones de Aragón, Valencia, Cathaluña y Mallorca. Los diputados del reyno concurren en el consejo de Hazienda y son parte dél hasta votar en la sala de gobierno del mismo consejo como los demás consejeros en todas las materias que en él se tratan de qualquiera especie que sean.

El sorteo de dos individuos de cada ayuntamiento de voto en Cortes se haze en las respectivas salas capitulares. Sólo concurren a él los propietarios y se remiten testimonios de los que han sorteado en la forma que se previene en las órdenes.

Los sugetos que sortean tienen derecho a ceder su suerte al individuo de su cuerpo que mejor les parezca y pueden los dos que hayan sorteado cederla a una sólo persona sin que repugne que en ella se verifiquen dos suertes para el sorteo general que se haze en la Diputación del Reyno.

Venidos a la Corte los testimonios de los sorteados en las ciudades respectivas, se unen en un cántaro las cédulas de todos y el que de entre ellos sale, queda diputado del reyno.

Las ciudades de los reynos de Castilla, Galicia, León, Andalucía, etcétera tienen en el mismo consejo de la Diputación un diputado de ausencias y enfermedades que se saca por suerte entre las ciudades de Castilla pero no entran las de la Corona de Aragón hasta ahora y a este diputado se le dá el mismo sueldo que a los diputados propietarios, pero no vota sino por ausencia u muerte de alguno de todos los vocales.

Las propias ciudades (con exclusión de las de la Corona de Aragón) tienen u sacan de entre sus ayuntamientos tres diputados supernumerarios que no se mueven de sus casas ni gozan distinción ni sueldo por entonces sino en el caso que se les avise. Y sólo sucede quando el que está en la Corte por ausencias y enfermedades passa a servir por la muerte, ausencia u renuncia de algun propietario diputado, pues en tal caso viene a la Corte el primer supernumerario y ocupa la plaza de ausencias y enfermedades con el sueldo que los demás, como se ha dicho, y ay tres supernumerarios por si, de los cinco propietarios, viene el caso de morir u renunciar hasta tres en el sexenio.

No parece justo que las ciudades de la Corona de Aragón no concurren al sorteo del diputado de ausencias y enfermedades como las demás de los otros reynos y que las dos plazas de los de Aragón no tengan por lo menos un supernumerario. Esta y otras cosas muy útiles y de consecuencia para essas provincias podrán hirse proporcionando una vez que el nuevo diputado haya tomado el pulso que se requiere a estas materias que exigen disposición, actividad y valimiento para conseguirse.

También se previene que las ciudades (de común acuerdo) pueden elegir sugeto de entre sus capitulaes para esta Diputación y escusar el sorteo y en tal caso todas las ciudades deverían escribir respectivamente al secretario de la cámara, expressando la persona que huviessen elegido para que se sirva hazerlo presente a la real cámara y exponiendo alguno de los motivos más particulares que les huviessen motivado a la elección.

7

Saragossa, 17 de juny de 1767. Carta de l'Ajuntament de Saragossa al de Barcelona, en què explica el procediment que s'observa per a l'elecció dels candidats a diputats a la Sala de Millones.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1767, f. 77r-78r.

Muy ilustre señor.

Ha visto esta ciudad la carta de vuestra señoría en fecha de 10 del corriente en que le manifiesta haver merecido a la piedad del Rey la gracia de una nueva plaza de Diputado en el de Millones en los mismos términos que se concedió a este reyno y el de Valencia y que, para practicar el sorteo con arreglo al Real Despacho, espera vuestra señoría le favorezca con las noticias de si havia thenientes en esta ciudad quando logró la real concesión, si concurrieron al sorteo o sus propietarios y lo que havia obserbado y, celebrando esta real gracia, satisfaze diciendo que, quando Zaragoza logró la concesión de la plaza de Diputado de Millones con el de Valencia no tenía thenientes capitulares este cuerpo, que fue el año de 1712 y la práctica que sobre este particular ha obserbado se reduce a que, obtenida la Real Cédula y dádase quenta al Ayuntamiento, se señala día para hacer el sorteo entre todos los capitulares regidores a excepción de los que tubiesen thenientes, por incluirse estos. Se comboca el Ayuntamiento mediante especial llamamiento con cédulas antediem y puesto los nombres de todos en unas cedulillas se hace el sorteo de dos capitulares y otros dos supernumerarios para en el caso de escusarse alguno de los primeros nombrados a quienes se les noticia haberles cavido la suerte para el general y, si está ausente, mediante carta de nuestro secretario y aceptando con testimonio del sorteo para el general que se ha de hazer junto con las demás ciudades de voto en Cortes, se remite a manos de nuestro agente en la Corte para que éste, en conformidad del orden de Su Magstad, lo presente en la secretaría de su Consejo y Cámara. Esta es la práctica que esta ciudad ha obserbado, que traslada a la comprensión de vuestra señoría con muchos deseos de servirle.

Nuestro señor guarde a vuestra señoría muchos años. De nuestro Ayuntamiento de Zaragoza, y junio 17 de 1767.

D. Francisco Berdún de Spinosa. Dn. Antonio de Ara y Vives. Dn. Miguel Francisco de Villalba. El varón de Levosa. Dn. Joaquin Escala. Dn. Pedro Pablo las Balsas. Por Zaragoza Eustaquio Vidal y Latorre.

Muy ilustre señor Ayuntamiento de la ciudad de Barzelona.

8

Madrid, 19 de setembre de 1767. Carta de don Ramon de Ponsich a l'Ajuntament de Barcelona, en què li comunica que accepta la designació que li ha tocat per sorteig de candidat a diputat a la Sala de Millones.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1767, f. 129rv.

Muy ilustre señor.

Muy señor mío.

Recibo con la devida atención el aviso que vuestra señoría se sirve darme en carta de 9 del corriente de averme cabido la suerte en el formal sorteo que se celebró por vuestra señoría para la concurrencia de los dos individuos de su cuerpo en el general que deve hazerse en esta Corte entre los capitulares de las ciudades concurrentes a el de Cathaluña y Mallorca, del que haya de servir su Diputación por el tiempo que resta hasta completar el sexenio, que tendrá fin en

henero de 1771, en cuya conseqüencia me manda vuestra señoría diga si admito la refferida suerte.

Enterado de todo y aviendo echo la reflexión que requiere el asunto, sin embargo de los estorvos que se me presentan para en el caso de recaher en mi la segunda suerte, preponderará a todas estas consideraciones el zelo al público, que es el que me ha animado siempre en los 27 años que le sirvo con agrado de vuestra señoría, añadiendo nueva fuerza a este concepto el aver sido (con mi dignísimo socio, marqués de la Manresana, barón de San Vicente) yo mismo agente de esta gracia de la piedad del soberano, de cuyo establecimiento pueden resultar algunas satisfacciones y ventajas a esse Principado y Reyno de Mallorca.

Movido de estas causas y dexándome llevar del destino de la providencia, me entrego a ella y admito la suerte, rindiendo a vuestra señoría mi respeto y obediencia.

Dios guarde a vuestra señoría muchos años como puede. Madrid, y setiembre 19 de 1767.

Muy ilustre señor, besa la mano de vuestra señoría su más rendido servidor.

Dn. Ramón de Ponsich.

Muy ilustre señor corregidor y ayuntamiento de la ciudad de Barcelona.

9

Madrid, 30 de setembre de 1769. Carta de la Diputació del Regne a l'Ajuntament de Barcelona, en què comunica que la plaça a la Sala de Millones corresponent a les ciutats amb vot a Corts de Catalunya i Mallorca ha estat assignada a don Francesc de Novell.

AHCB, 1D-III, Político: Real y Decretos, 1769, f. 299r.

Aviéndose celebrado en la Diputación de estos reynos el día veinte y ocho del presente mes que rige el sorteo general entre los cavalleros capitulares del Principado de Cathaluña y Reino de Mallorca a quienes en el particular executado en sus respectivas ciudades salieron las suertes para servir por el tiempo de la actual prorrogación de Millones que empezó a contarse desde nueve de agosto del año pasado de 1764 y espirará en otro tal día del venidero de 1770, la plaza de diputado del reyno, creada últimamente por su magestad en la Sala de Millones del Consejo de Hacienda a consulta de su Real Cámara de diez de noviembre del año pasado de 1766 en favor de las ciudades de voto en Cortes del mencionado Principado y Reyno de Mallorca en los propios términos que se concedió el año de 1712 a las de Aragón y Valencia, tocó la suerte de tal diputado y comissario de Millones a Dn. Francisco de Novell y de Borrás, regidor perpetuo de esa ciudad, cuya noticia pasa esta Diputación a poner en la de vuestra señoría para que lo tenga entendido y a manifestar al mismo tiempo quanto desea las ocasiones de complacerla.

Dios guarde a vuestra señoría muchos años en su mayor esplendor. Madrid, 30 de septiembre de 1769.

Dn. Francisco González de Grural, Juan de Cervera, Dn. Manuel Bocalán Manrique de Lara. Por acuerdo de la Diputación de los reynos Antonio de la Vega.

Concejo, justicia, regidores y hombres buenos de la ciudad de Barcelona.

10

Madrid, 24 d'octubre de 1770. Carta de la Diputació del Regne a l'Ajuntament de Barcelona, en què comunica la concessió als diputats que assisteixin a la Sala de Única Contribució del vot extensiu a les províncies on hagi de ser establerta.

AHCB, 1D-III, Polític: Real y Decretos, 1770, f. 170r. Document imprès.

Por Real Decreto de quatro de julio de este año, expedido al Consejo de Hacienda, se sirvió S.M. mandar (entre otras cosas): Que la Sala de Millones de él, subrogada ultimamente en la de Unica Contribució, se compusiesse de nueve Ministros, que havían de ser tales consejeros, manteniendo al reyno y su Diputació General con todos los honores, prerrogativas y funciones que le estaban concedidas, para lo qual debía continuar su exercicio y que además de los referidos nueve Ministros assistiesse los actuales Diputados del Reyno, y en los que en su lugar les succedieren, con voto cada uno, sólo en los negocios que se trataren y ocurrieren pertenecientes a las ciudades, provincias o reynos que representen.

Visto el citado Real Decreto en la Diputació del Reyno y premeditando las dudas que de aquella palabra SOLO pudieran suscitarse en el despacho y resolució de los expedientes y negocios que hayan de determinarse en la referida Sala, acordó representar a S.M. (como lo executó en consulta de diez y ocho del próximo mes pasado), suplicando por sí y en nombre del reyno, se dignase su real piedad declarar que la expresió puesta por restricció en el mencionado Decreto, de que sólo tuviessen voto sus diputados en los negocios que se trataren y ocurrieren en dicha sala de Unica Contribució pertenecientes a las ciudades, provincias o reynos que representen no fuesse limitada sino absoluta y que la referida literal expresió del reyno que representen debía ser extensiva a todos los casos y negocios tocantes a los reynos de que se compone su Diputació, manteniéndola en su nombre con los propios honores y regalías que le han sido inherentes desde su creació y se le han continuado después con mayores ampliaciones por los gloriosos predecesores de S.M. ya por Contratos y ya por Reales Cédulas de Aprobació, que han intervenido para ello:

A cuya reverente representació se sirvió S.M. resolver lo siguiente: “Sin más examen que ver esta solicitud, he concedido a todos los Diputados del Reyno que assistan a la Sala de Unica Contribució el voto que desean, extensivo a las provincias donde se haya de establecer, por el grande aprecio y singular amor y confianza que me deben el reyno y su Diputació, bien persuadido de que lexos de dilatar el despacho de los negocios, contribuirán siempre con cuidado a abreviarlo. Así lo he mandado”.

Y haviéndose publicado esta benigna Resolució del rey en la Diputació celebrada el día seis de este mes, acordó se cumpliesse lo mandado por S.M. y que se avisasse a vuestra señoría de ella a fin de que se halle esse Ayuntamiento con esta noticia, como lo executa por la presente, recordando a vuestra señoría el particular que encarga S.M. a la Diputació para que en la parte que le toque disponga su más breve cumplimiento y con este motivo se ofrece la Diputació a la disposició de vuestra señoría para quanto sea de su agrado.

Dios guarde a vuestra señoría muchos años en su mayor grandeza. Madrid, 24 de octubre de mil setecientos setenta.

Dn. Antonio Joseph Palomeque y Hurtado. Dn. Francisco González de Guiral.
D. Josef Ximenez Zenarbe. Dn. Manuel Bocalán Manrique de Lara.
Por acuerdo de la Diputación de los reynos Antonio de la Vega.
Concejo, justicia, regidores y hombres buenos de la ciudad de Barcelona.